

Mantelzorg een kwestie van verhuizen?

In het Lolis Ludwig Hofje in de Vijfhoek is sprake van een zogenaamde extended family. Met dit verschil: drie generaties wonen niet net als vroeger in één en hetzelfde huis, maar ieder in hun eigen hofjeswoning.

'We doen wat de overheid graag ziet. Vooralsnog zorgen mijn ouders behalve voor zichzelf ook voor onze kinderen. In ruil voor het oppassen hebben Otto en ik klussen voor hen in huis gedaan', vertelt Petra Diesfeldt. Zo vertaald is het hofjesconcept hét voorbeeld voor een moderne participatiesamenleving. Mantelzorg voor ouders van (klein)kinderen is vaak door logistieke oorzaken een lastig uit te voe-

ren klus. De ouders van Petra verhuisden van Nieuwegein naar Haarlem. Ze lieten daar een vriendenkring achter en bouwden die hier langzaam weer op.

Op wereldschaal is het gewoon dat kinderen eerst in het huis van hun ouders wonen en dat later wanneer de kinderen van de kinderen het huis uit, zijn de ouders (weer) een plek krijgen. Nu er voor grootouders pas plek in bejaardenhuizen

is als het eind bijna in zicht is, is de mooie oude dag vooral een kwestie van zorgen dat er mantelzorg in de buurt is. En waarom niet zorgen dat de cirkel van ouderlijke

zorg rond is? Kwestie van beschaving, toch?

Op pagina 4 meer over het 'familie-hofje' in de Popelingstraat.

Hofjesrondje in Alkmaar

Voortbordurend op de rubriek 'Gasthofje' ging de redactie samen met stadsgids Ab Schendelaar op een zomerse dag op hofjespad in Alkmaar. Op pagina 2 een uitgebreider verslag.

> De hofuin van het Huis van Achten

De wandeling begint bij het hof van Sonoy, dat dus geen hofje is of was, maar oorspronkelijk de residentie was van Diderik van Sonoy, de stadhouder van het Noorderkwartier bij het begin van de Tachtigjarige Oorlog! Dat er in later tijden verwarring is ontstaan, komt doordat in dit hof later het diaconiehuys voor oude mannen en vrouwen gevestigd was. In het beziens-

waardige pand is nu een horeca gevestigd. Er vlak naast ligt het Huis van Achten, ook bekend als het Provenhuis van Johan van Nordingen. De toerist moet het het hele jaar doen met de mooie topgevel aan de Lombardsteeg. Slechts één keer per jaar, en wel tijdens het Open Monumentenweekende, kan hij of zij binnen een kijkje nemen.

Schrijf en win

Schrijf een spannend, historisch, maf of vrolijk hofjesverhaal voor het 25ste nummer.

De redactie van de Haarlemse Hofjeskrant nodigt schrijvers uit de regio uit een verhaal tussen de 75 en 750 woorden te maken voor het jubileumnummer, nr. 25. Circa tien verhalen worden gepubliceerd, een aantal zal worden voorzien van een illustratie. Voor de beste drie verhalen zijn er geldprijzen van € 50, € 75 en € 100. Inzenden mogelijk tot 1 maart 2015.

Mail uw verhaal naar:
info@haarlemse-hofjeskrant.nl

Mooi Open Monumentendag-thema: 'Op reis'. Maar je hoeft echt niet per se naar het buitenland om op reis te zijn. Je bent immers voortdurend op reis in je hoofd. Je praat met mensen die niet aanwezig zijn, verbeeld je van alles over jezelf en wat je waar wilt doen. En als je reist, ga je niet alleen de historische feitjes achterna, maar breng je zintuigen in stelling. Je kijkt, ruikt, luistert, raakt aan en wisselt uit. Ontdekken is vergelijken. Tijdens de Monumentendagen nemen

we een kijkje achter een gevel of een hofjespoort. We krijgen als we 'kijken en vergelijken' iets mee van de weg die een monument heeft afgelegd. Want, dat weet u net zo goed als ik, de historie en de beleving zit in de details.

Willem Brand

Klucht en dixieland in Frans Loenen

Traditiegetrouw verzorgt het Frans Loenenhofje op de zaterdag van de 'Open Monumentendagen' een speciaal programma.

De oudste Haarlemse amateurtooneelvereniging, de Letterlievende Vereniging J. J. Cremer, voert vanaf 13.30 uur meerdere malen een door Marijke Kots geschreven en geregisseerde klucht 'De begijntjes' op. Aan het eind van de middag op 13 september zorgt de Flowertown Jazzband voor een muzikaal slotakkoord.

> J.J. Cremer in actie in Frans Loenenhofje

Bank van Trix

Op 18 juli werd in het hofje van Bakenes een hofjesbank 'onthuld'.

Op de bank staat de naam van de op 3 februari 2012 overleden oud-bewoonster Trix Nelis die een legaat aan het hofje schonk. Met dat geld hebben de bewoonsters o.a. tuinmeubels aangeschaft. Jammer voor de

gidsen die op dat plekje altijd even stil hielden. Maar leuk voor de jongere garde van het hofje, die er een heerlijk keuvelplekje bij heeft gekregen.

Op hofjestocht in Alkmaar

Het Huis van Achten was net als het oudste Alkmaarse hofje - het Huis van Zessen in de Schoutenstraat werd in 1510 gesticht - alleen bestemd voor mannen.

Het Huis van Achten heet zo omdat de zoon van eerste eigenaar Johan van Nordingen in 1656 bij testament bepaalde dat het huis geschikt gemaakt moest worden voor 'acht oude en vervallen manspersonen, die niet in staat waren aan de kost te komen.' Er mocht, niet worden gelet op godsdienst of geboorteplaats.

Proveniershofjes alleen voor mannen waren zeldzaam. Regent Piet Verhoeven: 'Vrouwen overleven mannen en belangrijker, mannen waren niet zelfstandig. Stichter Van Nordingen was zich daarvan bewust en voorzag in hun zorg met een strikt reglement. In het huisje van de huismeester werd gekookt. De huisjes waren piepklein, voorzien van het broodnodige: een kachel en bedstee.'

Riky Dorssers, vanaf 2008 huismeester: 'Het verschil met vroeger is dat er nu gemengd gewoond wordt door vijf vrouwen, drie mannen, inclusief een stel. De droogzolder is omgebouwd tot slaapvertrek en douche. De provenierskamer en de regentenkamer zijn nog in tact. De meeste ramen zitten aan de Lombardsteeg omdat de Gempte Nieuwesloot vroeger water was. Er was zelfs een bruggetje naar het hofje.'

Hofje van Splinter

'Liet je het vuur uitgaan, dan kreeg je een boete'

Was het Huis van Achten oorspronkelijk voor acht mannen, het 17de eeuwse hofje van Splinter was bestemd voor acht vrouwen.

Het beeldje van de dame in de tuin is niet Margaretha Splinter, maar een vrouw in Westfriese klederdracht met een gebreid tasje en een hoedje dat men vroeger een 'suikerschepje' noemde. Van het woonhuis aan het Ritsevoort van Margaretha en haar man Willem Burchgraef is alleen de voorgevel met familiewapen behouden gebleven. Het perceel erachter werd in 1647 vertimmerd tot een langwerpige provenhuis voor acht ongehuwde vrouwen van goede familie die tot armoede vervallen waren.

Achter de voordeur loopt een overdekte gang waaraan zich rechts de huisjes bevinden. Het hoofdgebouw is verbouwd tot een advocatenkantoor (zie pag. 3 Verhuurderheffing). Drie huisjes, waaronder die van mevrouw Slinkert-Bourgonje, hebben hun voordeur in een overdekte galerij langs de tuin. Deze galerij heeft een houten

tongewelf rustend op Toscaanse pilasters.

'Weet je waarom de huisjes een dubbele voordeur hebben?' vraagt Ab Schendelaar en geeft zelf het antwoord: 'De bovenkant was open om frisse lucht binnen te laten, de onderkant was altijd dicht vanwege de raten. Het was vroeger ook verboden om in een huisje te koken. Dat gebeurde in een aparte aanbouw. Als je klaar was, trok je aan de bel en was de volgende bewoner aan de beurt. Liet je het vuur uitgaan, dan kreeg je een boete.'

In het hofje wonen nu zeven dames van boven de vijftig. Mevrouw Slinkert-Bourgonje woont er al een kwart eeuw. 'Laatst is een monteur een kijkje komen nemen. Er kan eventueel een stoellift worden geïnstalleerd. Maar het belangrijkste is toch of je voor jezelf kunt zorgen. Als ik dat niet meer kan, wordt het tijd om te verhuizen.'

Hoewel het hofje slechts één dag toegankelijk is - dit jaar op zaterdag 13 september - zijn de regenten- en provenierskamer voor bijzondere gelegenheden te huur.

Inlichtingen hierover via mevrouw H.J.H.M. Dorssers, 072 - 512 1637 of info@huisvanachten.nl

Huis van Achten

> Met gids Ab Schendelaar langs drie Alkmaarse hofjes

Wildemanshofje

Misschien wel het meest gefotografeerde en getekende Alkmaarse hofje is het Wildemanshofje aan de Oudegracht. In het oog springend in de tuin met de linden is natuurlijk het reusachtige beeld van een 'wilde man', dat symbool staat voor weldoener en stichter Gerrit Wildeman.

Regent Piet Verhoeven: 'Het was heel gebruikelijk om je naam uit te beelden. In de tuin heeft de wilde man een knots over zijn schouder en een lendeboek. Op het familiegraf in de Grote Kerk is echter een indiaan afgebeeld. Men was blijkbaar niet zo symboolvast.'

Dit hofje was bestemd voor vrouwen van alle gezindten. Daar zat echter een restrictie aan vast, namelijk: elk geloof had zijn eigen kamertjes. Piet Verhoeven: 'Je had huisjes bestemd voor doopsgezinden, remonstranten en katholieken. Kwam er een remonstrants huisje vrij, dan kon daar geen katholiek in. Dat was keurig netjes geregeld.'

In 2013 vond een restauratie plaats. Piet Verhoeven: 'Het was geen woonverbetering, maar een restauratie van de romp. Zo kreeg het hofje een nieuw dak en zeldzame gietijzeren goten. De redding kwam van de

Provincie, die er drie ton in heeft gestoken. De gemeente heeft het voeg- en metselwerk betaald en de rest werd geleend. Totale kosten waren om en nabij het miljoen.'

Volgens gids Ab Schendelaar ging in vroeger eeuwen de mare rond dat regenten zich in ruil voor extra preuven opdrongen aan bewoonsters. Schendelaar: 'Op een dag schijnt een menigte voor het hofje de regenten te hebben uitgejoeld. Die hebben toen als de wiedeweerga een uitgang aan de stadsmuurkant laten maken.'

Soms hangt er 's zomers wel eens een roodwitte ketting voor de ingang. Als teken dat bezoek niet welkom is. Schendelaar: 'Het schijnt dat de jonge dames dan ongestoord willen zonnen.'

Van proven of preuven naar provenhuis

In Utrecht sprak men van cameran, in Groningen en Leeuwarden van een gasthuis en in Alkmaar van een provenhuis als het om een hofje ging. Ofwel een complex van gebouwen rond een binnenplaats of -tuin met als doel huisvesting voor arme meestal oudere vrouwen.

Proven of preuven zijn de gaven in levensmiddelen, brandstof of geld die aan de bewoners van een hofje werden uitgereikt. Deze proven zijn meestal reeds bij de oprichting in het reglement vastgelegd. De proven zijn in de loop van de tijd vervangen door een geld-

som, of noodgedwongen geheel vervallen. In het geval van een provenhuis (hofje) gaat het om giften die door de regenten uit de middelen van de stichting aan de bewoners en soms ook aan anderen buiten het hofje worden geschonken. Die bewoners kunnen dan proveniers worden

genoemd. Maar meestal verstaan we onder proveniers echter, hen die zich door een bepaald bedrag te betalen, inkochten in een tehuis. Voeding en verwarming waren dan de proven die zij voor de rest van hun leven ontvingen.

Haarlemse Hofjes in financiële problemen

Valt de harde financiële noot die de verhuurderheffing voor hofjes is te kraken? Regent Job Thöne ging op zoek naar de mazen in het net.

Verhuurders van sociale woningen – dus naast particulieren ook woningbouwcorporaties en zorginstellingen – met meer dan tien woningen zijn vanaf 1 januari 2013 verplicht verhuurderheffing te betalen. Daaronder vallen ook hofjes. Een hofje met b.v. vijftien huisjes betaalt 0,381% van de gemiddelde WOZ-waarde per huisje maal vijf. In 2017 rekent Thöne voor is hij voor het Essenhof jaarlijks twee maanden huur kwijt. Op een goed moment zal die heffing, zo meent hij, hofjes tot verkoop dwingen.

Het hofje van Bakenes telt 11 huisjes. Zou het niet slim zijn om er één te onttrekken door er bijvoorbeeld kantoor- of atelierruimte van te maken? 'Nee,' zegt Thöne, '... in Alkmaar heeft een hofje van een woning een advocatenkantoor gemaakt. Dat leverde een boete van € 30.000 op.' Thöne's tweede idee was om de 24 huisjes in het Essenhof onder te brengen in drie stichtingen van 10, 10 en 4 huisjes. Daar heeft de belastingdienst in-

middels een juridisch stokje voor gestoken.

Welke 'mazen' blijven er over? Optie 1: de WOZ-waarde omlaag of optie 2: het verhogen van de 'franchise'. De tien vrijgestelde woningen zouden er bijvoorbeeld vijftig moeten worden. Optie 3: ervoor zorgen dat hofjes als zorginstellingen aangemerkt worden. Er komt, zo weet Thöne, een amendement aan, dat zorginstellingen vrijstelt van de verhuurderheffing. Je zou hard kunnen maken dat hofjes van oudsher een zorgkarakter hebben.

De drie opties legde de Hofjeskrant voor aan regent Jan Willemink die als bestuurslid kennis & middelen van het Landelijk Hofjeberaad bezig is met een onderzoek. Volgens hem zal het niet lukken om de WOZ-waarde te verlagen en van hofjes een zorginstelling maken, vindt hij te hoog gegrepen. Willemink: 'Om de simpele reden dat wij onvoldoende kennis in huis hebben. Het meest realistische alternatief is verhoging van de franchise.'

Advertorial

Blij met Saar aan huis

De flatwoning werd je vrouw en jou te groot en omdat zij ook geestelijk achteruitging, vatte je het plan op om te verhuizen naar een serviceflat.

Maar op de dag dat je verhuisde moest je naar het ziekenhuis voor de eerste chemo en de schok van de verhuizing en misschien ook jouw afwezigheid maakten je vrouw zo van streek dat zij na een vrijwillig verblijf volgens de psychiater beter op de gesloten afdeling kon blijven. Ruim twee jaar later zijn de kasten nog niet opgeruimd, heb je op een andere plek kanker in je lijf en ben je weer aan de chemo. Hoewel je iemand bent die altijd de regie over zijn leven dacht te hebben, voel je dat je de controle aan het verliezen bent. Je hebt genoeg hobby's maar daar kom je gewoon niet meer aan toe, de ziekte maakt je moe, je twee kinderen leven hun eigen leven, en hoewel je dicht in de buurt van je vrouw woont, kun je geen gesprek meer met haar voeren. Je voelt je na 63 jaar samen soms niet meer gewenst. Thuis komen de muren op je af, je wilt gezelschap maar hoe doe je dat. Op aandringen van een kennis bel je Saar aan Huis, want je wilt een kleine instelling, het liefst met bevlogen medewerkers. Je krijgt het voor elkaar om 4 uur en 15 minuten PGB geregeld te krijgen en nu komt Saar – eigenlijk heet ze anders – twee keer per

week twee uur langs. Plus dat kwartier. Ze helpt een handje in de huishouding, maar gelukkig is je huis netjes en blijft er tijd over voor een goed gesprek.

Naast ondersteuning biedt Saar ook gezelschap. Meer info: www.saaraanhuis.nl, en via 023 - 527 05 07 of 06 - 1733 6889, Mailen kan ook: info@saaraanhuis.nl

Bron voor nieuwe hofjespomp

In juni werd in hofje In den Groenen Tuin een bron geslagen. Hoewel het grondwater op zo'n drie meter diepte zit, ging de filterbuis een paar meter dieper de grond in. Dat komt omdat daar het zand grover is en het water dus makkelijker door de sleufjes naar binnen kan. Zie ook pag. 5.

> Martijn Voerman (links) krijgt hulp van tuinman John Gozeling

Bomen met Pien

Montagne, reizen onder pseudoniem

6 augustus, Castellane, Zuid-

Frankrijk. Ik reis met lief en kinderen nu bijna drie weken door onder andere de grootste bergkloof van Europa. Deze echte en imposante montagues wekken ontzag. We beleven mooie wandel-, water- en klimavonturen. Letterlijk en figuurlijk grenzen verleggen. Reizen is leuk. Ik moet bij deze Franse bergen denken aan mevrouw Montagne.

Ik leerde haar jaren geleden via de bekendste drogisterij van Haarlem kennen. Het was een markante vrouw. Ze is inmiddels overleden en dus voel ik me vrij om met respect over haar reizen te verhalen.

De dame op leeftijd was een alleengaande vrouw. Ze wilde in eerste instantie alleen door de heren in de zaak geholpen worden. Op mijn eerste leukdag bestelde

ze – toch bij mij – cremotart met bloem van zwavel. Ze sprak dit binnensmonds en zo zacht uit dat ik haar werkelijk niet verstond. "Sorry, ik versta u echt niet", zei ik, nadat ze haar bestelling had herhaald. Haar blik vol afkeuring maakte duidelijk dat ik met "sorry" niet aan haar maatstaf voldeed. Mevrouw Montagne wilde alleen "pardon" horen. Mijn mannelijke collega zei dat hij haar wel verder zou helpen...

Door de jaren heen, werd onze band beter. We bleken een gedeelde belangstelling te hebben: Chinese geneeswijze. Ze wist er veel van, en vertelde ook vaak zeer bloemrijk over China. Haar beschrijving van geuren en kleuren duiden op een bereisd persoon. Toen haar klusjesman haar erfenis kreeg en haar huis openstelde om haar inventaris te verkopen, kon ik het niet

nalaten een kijkje in het leven van deze vrouw te nemen. Daar stonden onder meer heel veel, heel dikke reis- en fotoboeken.

Mevrouw Montagne had volgens haar klusjesman nooit echt gereisd. Wél kocht ze wekelijks een reisboek en deed ze boodschappen in geuren en kleuren in Chinatown van Amsterdam. Ook haar naam Montagne bleek niet haar echte naam. Het was de vertaling van een heel gewone Nederlandse naam.

Niets is wat het lijkt. Reizen, grenzen verleggen kan dus ook gewoon in je hoofd.

www.vitapien.nl

Corrie's Splinterhofje

In het recreatiepark De Zonnehoeve in Nieuwebrug ontdekte de redactie een opvallend bordje, het Splintershofje.

De eigenaar van de tuin bleek de in het Reinaldahuis wonende Corrie van der Splinter (83). Helaas komt ze vanwege fysiek ongemak nog maar zelden op de tuin. Weet zij dat er echt een Splinterhofje bestaat? Ja zeker, in Alkmaar, zegt ze. Corrie is er ooit een keer op bezoek geweest. Behalve dat ze in Haarlem wel eens een hofjestocht heeft gemaakt, is er nog een hofjeslink via oma Neeltje Boelé-Speelman. 'In de oorlogsperiode, ik ben van 1931, woonden mijn moeder, oma, tante en ik in de Pieterstraat. Oma's zoon werkte in Duitsland. Toen hij terugkwam, was oma zo blij dat zij haar huisje aan mijn oom en zijn verloofde afstond. Zelf kreeg

ze een benedenwoning in de Proveniershof. Daar had ze een huiskamertje met keuken en bedstee. Boven haar woonde een echtpaar, waarmee ze op zondagmiddag kaartte.' Interesse in tuin? Bel 023-5354765

Familiehofje in Popelingstraat

Drie van de vier huizen van het Lolis Ludwig hofje waren al verkocht toen de aannemer failliet ging. Dat leverde voor de kopers naast een rechtszaak een hoop extra kosten op. Om te bezuinigen deed het architectenechtpaar Petra en Otto Diesfeldt veel klussen zelf. In het huis naast hun wonen Petra's ouders, Nita en Wim.

Bijna een jaar na het failliet stelde de rechter de drie huizenbezitters in het gelijk. Bouwgarant moet de extra schade betalen. Petra: 'Ze stuurden zogenaamd een onafhankelijk schade-expert die zei dat er op ons dak een stukje zink miste. Gevolg was dat we volgens die deskundige geen recht hadden op enkele tienduizenden maar op een paar duizend euro.'

Het was de poort van de voormalig expediteur J.J. van As (Raamvest 31), die eerst leidde naar paardenstal en later de garage, die architect Edwin Ames op het idee bracht om een hofje te ontwerpen.

De naam Lolis Ludwig hofje is ontleend aan de eigenaren Angela en Stavros Lolis en Frans Ludwig. Opvallend is natuurlijk de combinatie van de oude gevel die 'doorloopt' in de oude straatklinkers in de tuin erachter. Dat oude contrasteert met de maatvoering van de twee blokken woningen. De hoogte ervan wordt gebroken door de combinatie van vergrijzende cederhout en een wit gestucte en daardoor reflecterende muur. Opvallend ook de brede dakgoot met de vele steunen.

Twee jaar woonde het gezin bij Petra's ouders in nadat ze hun huis in het oostelijke havengebied van Amsterdam wisten ze te verkopen. Eind juni 2012 werd het hofjeshuis opgeleverd, en een jaar later dan gepland betrokken ze hun onafgewerkte hofjeshuis. Otto en Petra hebben de indeling van het oorspronkelijke ontwerp flink veranderd vóór de koop.

Petra: 'De gang naast de buitenmuur werd achterwege gelaten, dat maakt de woonkamer annex keuken licht en ruimtelijk. En de trap werd om die reden van van links naar rechts verplaatst. Op de oor-

spronkelijke plaats was de trap onhandig voor de indeling op de bovenverdiepingen. Bovendien hebben we nu via het oorspronkelijke raam extra licht in de woonkamer.'

De veranderingen maakte de woning geschikt voor een gezin met kinderen en kreeg bij alle burennavolging. De bouwperikelen brachten de eigenaren sowieso dichterbij elkaar. Petra: 'Wonen in een collectief sprak ons beiden van meet af aan. Wij dachten: als je dit koopt, dan sta je open voor andere mensen. Dat blijkt in de praktijk te kloppen.'

Na een jaar hard werken zijn Petra en Otto zo goed als klaar. Petra kocht via Marktplaats een originele jaren zeventig keuken. Achter de authentieke frontjes gaat een nieuwe keuken schuil, die door Otto en Petra

zelf is geplaatst. Otto timmerde en Petra bleek een prima tegelzetter. Op zolder moet de betimmering nog worden gedaan. 'We gaan eerst gordijnen maken want de jongens vallen ondanks het grandioze uitzicht op de toren van de Nieuwe Kerk maar moeilijk in slaap.'

Uniek natuurlijk dat Petra's ouders ook in het hofje wonen. Petra: 'We doen wat de overheid graag ziet. Voorals-

nog zorgen mijn ouders behalve voor zichzelf ook vaak voor onze kinderen. Otto en ik hebben in ruil klussen gedaan. Mijn moeder pedicuurt nog steeds in hun haar woonplaats Nieuwegein. Voor mijn vader die wel een groot gezin had willen hebben, is het feest om met de kinderen in de bakfiets heel Haarlem af te fietsen', vertelt Petra buiten op de binnenplaats.

> Initiatiefnemers Frans Ludwig en Angela en Stavros Lolis, Collo Architecten uit Velserbork maakten het ontwerp

> De ouders van Petra Diesfeldt verhuisden van Nieuwegein naar Haarlem

Teylers Hofje

In de bocht van het Spaarne ligt achter een imposante poort het Teylers Hofje dat werd gesticht krachtens het testament van Pieter Teyler van der Hulst. Het hofje is een ontwerp van architect Leendert Viervant, die ook de Ovale Zaal in het Teylers Museum heeft ontworpen. De lage huisjes staan in contrast tot het monumentale hoofdgebouw. Maar het geheel oogt licht en wijs. De regentenkamer behoort tot de top honderd van mooiste historische interieurs van Nederland. Vanaf 2008 onderhoudt en verhuurt woningcorporatie Elan Wonen het Teylers Hofje. Bel voor meer informatie (023) 515 98 59 of kijk op www.elanwonen.nl.

Jaarlijkse preuke Gravinnehof

Vanaf het eerste jaar, de Gravinnehof werd op 7 mei 2001 geopend door Prinses Margriet, is er sprake van een jaarlijkse preuke. Niet zoals in vroeger eeuwen in de vorm van turf, kleding, brood en spek. De bestuursleden van het hofje van de 21ste eeuw nodigen de bewoners uit voor een jaarlijks diner uit bij een restaurant in de buurt! Dit jaar in het Griekse restaurant Delphi in de Gravinnesteeg.

Restauratieambacht in de knel

Een tekort aan jonge vakbekwame ambachtslieden bedreigt het onderhoud van monumenten als Hofjes en Kerken.

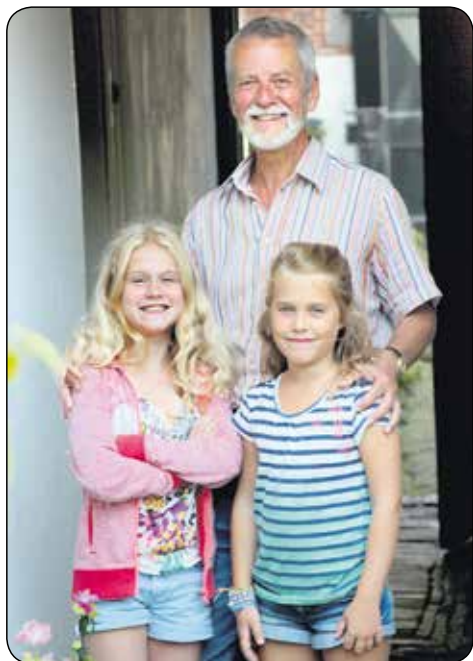
Hoe kunnen opdrachtgevers van restauratiewerkzaamheden (hofjes- en kerkbesturen) samen met vakonderwijs en aannemers leerlingen enthousiast maken voor de specifieke vaardigheden die nodig zijn voor monumentenonderhoud?

De werkgroep Gebouw en Omgeving van de Historische Vereniging Haarlem organiseert op dinsdagavond 4 november in de Hoofdwacht een thema-avond over dit onderwerp voor de hier eerdergenoemde besturen. Vertegenwoordigers uit monumentenbeleid, vakonderwijs en aannemersbranche zullen vanuit hun achtergrond het onderwerp benaderen. Meer informatie t.z.t. op www.historischevereniginghaarlem.nl

Toerist in hofjesstad

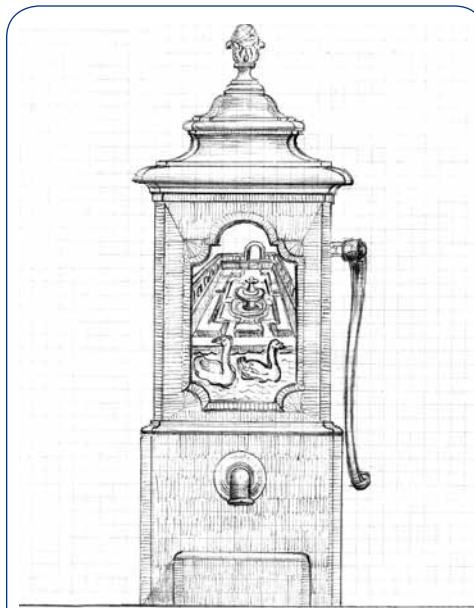
Voorbeeldig toerist in eigen stad, is Martin Scheringa, niet toevallig de eerste winnaar van de Hordijk Fotoprijsvraag. Met zijn kleindochters Rinske (8) en Hieke (9) maakt hij met enige regelmaat een door hem samengestelde fotostadswandeling.

Dan moeten de meiden aan de hand van plaatjes van huizen en gevelstenen hun weg vinden. Martin maakte bijvoorbeeld van de Vijfhoek een wandeling getiteld 'Vlamingen, Haarlemse hofjes, bier en schutters'. Daar staan veel dingen in, vertelt Martin in het hofje van Heijthuijsen. Echte Haarlemmers komen tot hun verrassing een boel nieuwtjes tegen. In de Vijfhoek is de wandeling 2,5 km. Martin: 'Wij hebben hem in delen gedaan, want er moet ook even uitgerust en wat lekkers gegeten en gedronken worden.'

Favoriete hofjes heeft Martin niet, maar gebouw en binnentuin van dit hofje vindt hij heel sfeervol. Of ik weet dat het torentje deel uitmaakte van Willem van Heijthuy-

< Martin Scheringa met kleindochters Hieke en Rinske in hofje van Heythuijsen

Hofje In den Groenen Tuin krijgt pomp

Ter gelegenheid van het 400-jarig bestaan zal het college van regenten van het hofje In den Groenen Tuin haar bewoonsters en zichzelf in 2016 een hand- of zwengelpomp cadeau doen. Het ontwerp van Tobias Snoep zal volgens regent Jan Willeminck een blikvanger in de fraaie tuin worden.

sens buitenverblijf? Een bewoonster vertelt dat Van Heythuijsens hofje één van de zeldzame hofjes is waar vanaf de 17de eeuw zelfs mannen als bewoners welkom zijn. Ook de regentenkamer wordt inmiddels bewoond. Het enige overblijfsel uit lang vervlogen tijden, weet Martin, is het ovale gebrandschilderde raampje. Heel lang hing binnen één van de twee door Frans Hals gemaakte portretten van Willem van Heythuijsen, de rijke lakenkoopman die ongetrouwd en kinderloos is gebleven. Dat schilderij – ooit voor slechts een paar honderd gulden gekocht – belandde in de familie Rothschild na een veiling die maar liefst 9 miljoen opbracht.

Voortbestaan hofjes bedreigd

't Is een zonnige dag aan het einde van het zomerseizoen. Onder de plataan in het hofje zitten een paar bewoonsters te kaarten. Voor ieder staat er een glas frisdrank op een gammel tafeltje. Ze spelen klaverjas en dat doen ze iedere maandag. Deze keer dus buiten. Het kaarten is niet alleen een leuk tijdverdrijf, maar ook een goede training voor het geheugen, vinden ze zelf. Dus volhouden maar!

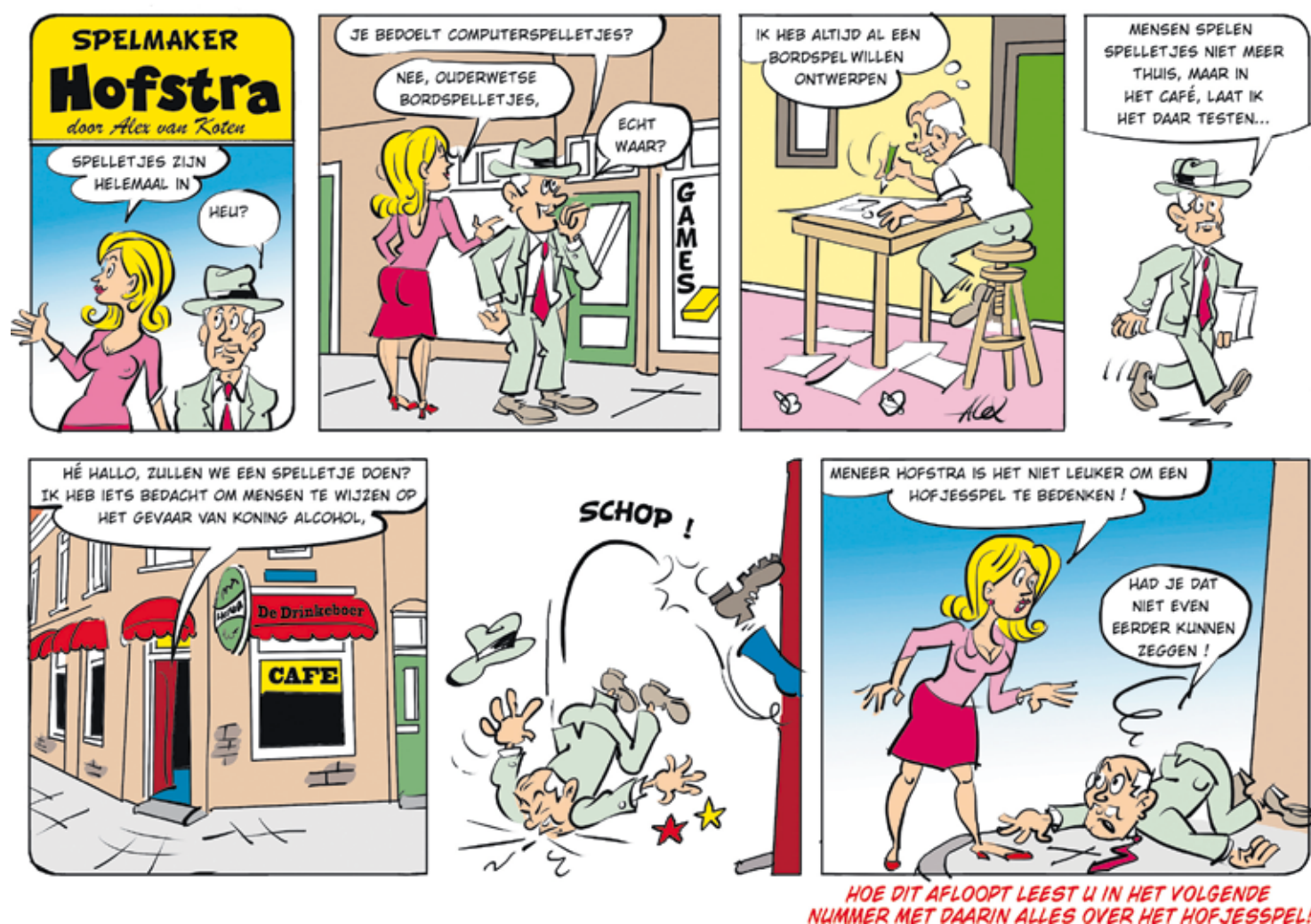
Binnen in de regentenkamer is er allesbehalve sprake van serene rust. De bestuurders zijn bezorgd. De penningmeester heeft hen voorgerekend dat het voortbestaan van het hofje op termijn ernstig bedreigd wordt door de onlangs ingevoerde verhuurderheffing. De broodnodige restauratie van de rechtervleugel van het hofje kan voorlopig niet doorgaan. De sommen heeft hij nu meerdere malen gemaakt, maar linksom of rechtsom voor een degelijke restauratie is er de komende jaren onvoldoende budget.

'Deze overheidsmaatregel stemt mij niet alleen verdrietig, maar ook boos', aldus de voorzitter, 'De overheid denkt alleen in GELD en niet in kostbaar ERFGOED: een huisje in een hofje is geen doorsnee woning. Wij willen en kunnen die extra heffing niet 1 op 1 verhalen op onze bewoners. De overheid heeft er geen benul van dat onze woningen ook een vangnet zijn voor ouderen die tussen de wal en het schip geraakt zijn. Daar kunnen we hen toch niet mee belasten.

En als ik dan toch met een klaagzang bezig ben, dan vat ik maar meteen de inkrimping van Monumentenzorg bij de hoorns. Zowel bij gemeenten als bij het Rijk is daar de laatste jaren zo fors in gesneden dat er uitgebreide expertise en kennis van restauratietechnieken verloren is gegaan. Ja, we zitten nu echt aan de kant waar de klappen vallen. Het is niet de eerste keer in de lange historie van onze hofjes dat overheidsmaatregelen hofjes in de problemen brachten. De renovatie van de binnenstad heeft kort na de oorlog al aan ettelijke hofjes het voortbestaan gekost en zo'n 200 jaar geleden moesten door de belastingmaatregelen van Napoleon ook enkele hofjes hun poort sluiten. Maar anno 2014 verwacht je dat toch niet. Ja, ik maak me echt zorgen over de toekomst.'

Terwijl er binnen verder gesproken wordt over de uitwerking van een strijdplan, is een groepje bewoners in de tuin in gesprek geraakt over de thuiszorg. De strategie om met kleine zorgteams te opereren valt bij hen in goede aarde. Maar het verplichten van mantelzorg gaat de dames te ver: 'Men vergeet hoeveel we elkaar hier al helpen', verzucht een bewoonster. 'Daar moet de gemeente met die nieuwe WMO-regeling zich niet in mengen: wij staan ons mannetje zelf wel!'

Jeetje Vermeulen-Haanappel
Oud-regentes Codde en van Beresteyn

HOE DIT AFLOOPT LEEST U IN HET VOLGENDE NUMMER MET DAARIN ALLES OVER HET HOFJESPEL!

Meedraaien met de zon

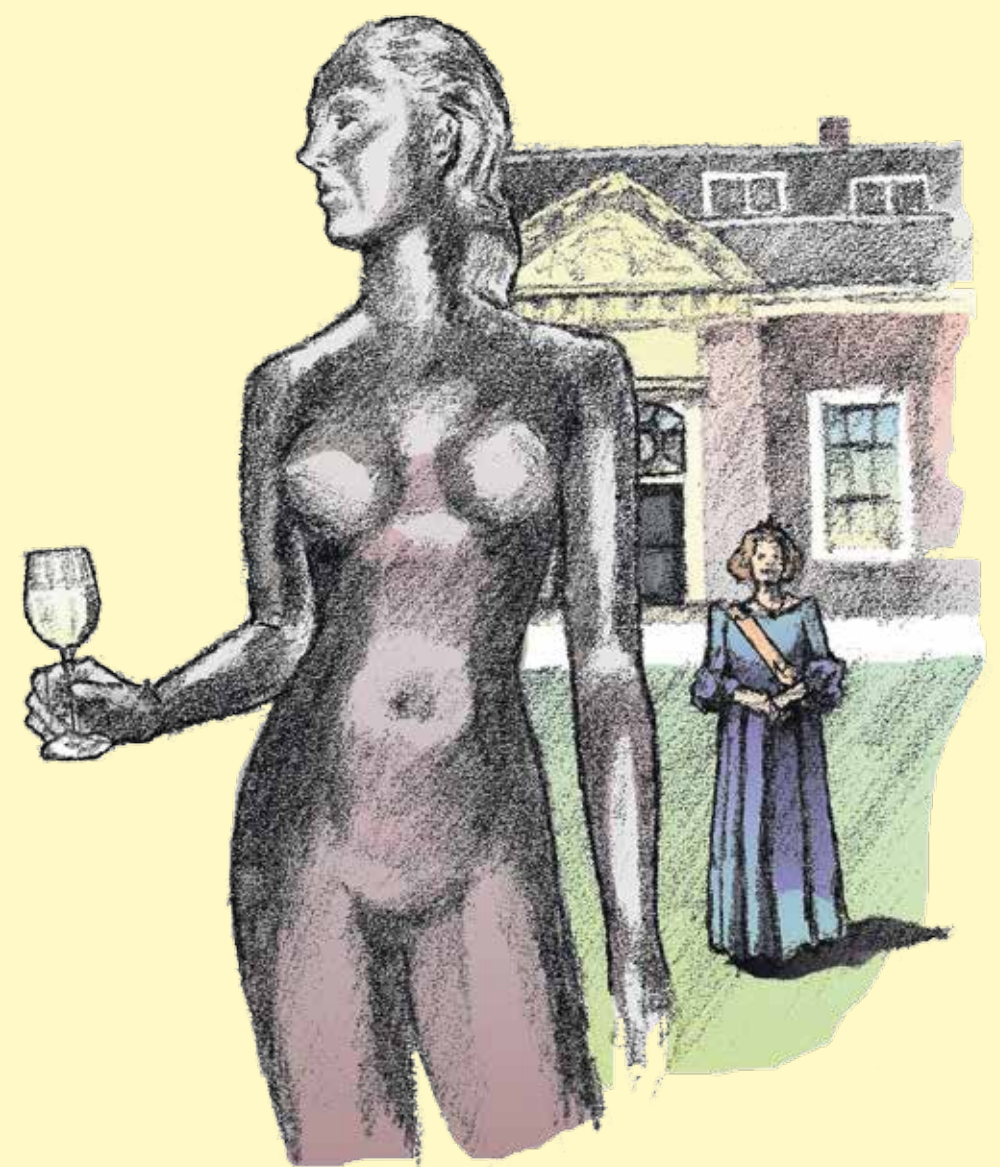
Het is rustig op de weg. Haar chauffeur rijdt zonder omwegen naar de plaats van bestemming. Je zou niet denken dat hij vroeger taxichauffeur is geweest. Ze gaat verzitten. Haar regenjas knelt, maar zij weigert zich een grotere maat aan te meten. Er zijn grenzen en bij maat 46 is het welletjes. Ze hoopt op een buitje, dan heeft de zuidwester ook nog nut en kan zij zich meer als toerist bewegen. Hans wijst naar links, de duinen. Ze knikt. Ze zal hem gaan missen.

Hans wijst haar op dingen waar ze net aan wil denken. Wijzen zonder woorden, een enkel knikje is afdoende. Elk beschermd weiland, elk landschap, elk geitenveld heeft ze in de loop der jaren bezocht. Altijd met een deskundige in de buurt die te veel praatte en vaak vragen beantwoordde die zij niet gesteld had. Haar favoriete natuurgebied, de duinen, wist zij regelmatig alleen of samen met haar man zaliger te bezoeken. Geurend in alle seizoenen, altijd paden voor de paarden, functioneel als zeewering en fraai. Zij kijkt zichzelf aan in de autoruit. Ze is oud, maar niet moe. Alleen, maar niet eenzaam. Kalm, maar niet dood. Een verhuizing zou haar goed doen. Een leven lang heeft de lat hoog gelegen. Het wordt tijd dat zij afdaalt naar een menselijker tempo, naar de menselijke maat. Lies, haar oudste kleindochter, heeft haar van de juiste informatie voorzien. Het 'Hema-hofje' als zoekleutel bleek voldoende om haar op het goede spoor te zetten.

In haar studententijd, meer dan een halve eeuw geleden, is zij in Haarlem geweest. Een bezoek aan de schilder Verweij en het Frans Hals Museum maakte de verwachte indruk. Maar het spontane bezoek aan het prachtige Hofje van Oorschoot heeft haar nooit losgelaten. Ze wil er vergrijzen, verschrompelen en verjaren tot de dood.

In de stadse stilte en tussen de bruisende stedelingen. Geen zalen, geen gangen, geen vertrekken, geen personeel meer. Gewoon een kamer, een keuken, een slaapkamertje en een voordeur met een schel. Een bak geraniums op het plaatsje om naast en niet achter te zitten. En op een zonnige dag met stoel en al meedraaien met de zon tot ze zou aanschuiven bij die aardige buurvrouw, een glas wijn in de hand. De deur moet in twee delen. Het toppunt lijkt haar dat, twee deurdelen, dat moet met Monumentenzorg te regelen zijn. Dat is me bij andere, complexe zaken tenslotte ook gelukt, denkt ze. Bij verjaardagen of familiegelegenheden huurt ze de regentenkamer wel. Ze ziet geen problemen. Zij is vrouw, hervormd en ver boven de 55. Ze voldoet dit keer niet op basis van erfelijkheid, maar op basis van toeval en geduld. Bijna op eigen kracht.

De Volvo draait de Kruisstraat in. Haar hart klopt in haar keel en ze leunt naar voren op zoek naar iets bekends. Hans houdt stil voor het smeedijzeren Rococohek. Ze zijn er. Ze stapte uit, de zuidwester in de hand. Ze gebaart Hans te blijven zitten. De groene deur is gesloten. Pas over drie uur gaat het hof open. Ze kijkt door het hek naar het huis van haar dromen. Klein, monumentaal, Hollands, een deur in twee delen. De tuin ligt er schitterend

> Illustratie: Eric Coolen

en groen bij. De Eva van Johan Limpers wendt zich van haar af. Niet uit schaamte, maar uit trots. Zij kent haar kracht, ook zonder de bevestiging van de toeschouwers en toeristen. Deze verfijnde schoonheid heeft zij zelf nooit in haar beelden weten te leggen. Dat het een replica is, valt nauwelijks te geloven. Haar blik verandert in een staar en ze slikt. Het gaat niet gebeuren. Haar verhuizing is een droom, een fantasie. Wonen in een hofje is niet voor haar weggelegd. Het is te hoog ge-

grepen. Ze heeft niet genoeg punten, ze is geen Haarlemse, niemand in haar directe omgeving zal instemmen en Bernt zal zeggen dat de gemeente haar veiligheid niet kan garanderen. Ze draait zich om en stapte weer in. 'Terug naar Lage Vuursche, Hans', zegt ze. Ook op Drakensteyn is een plaatsje waar ze met haar stoel kan meedraaien met de zon. En op een dag voelt zij zich er thuis. Misschien.

Iris van der Putten

Hofjesborrel in Essenhofje

Familiegeschiedenis in 'In hemelsnaam'

Tante Anna uit de Proveniershof

Geertje Paaij's tweede boek 'In hemelsnaam', op 23 augustus 2014 verschenen, is de intrigerende geschiedenis van haar grootouders, verrijkt met illustraties en foto's. Een hoofdrol is er voor Geertje's tante Anne, die in de jaren vijftig en zestig in de Proveniershof woonde.

Geertje: 'Tante, geboren met een harenlip en een bochel, groeide vanaf twee jaar op in zogenaamde liefdesgestichten voor r.k.-meisjes. Anne's oudere broer, mijn vader Johannes, belandde in een armengesticht voor r.k.-jongens. In de Proveniershof woonde zij op 144N.'

'Haar moeder, mijn oma, kreeg vijf kinderen, van wie er drie snel kwamen te overlij-

den. Mijn opa nam als KNIL-soldaat de benen naar Nederlands-Indië en leidde daar een kleurrijk bestaan. Tante Anne, een diepgelovige vrouw, heeft heel haar leven als dienstbode gewerkt. In 1924 verhuisde ze naar Alkmaar om op te passen op de kinderen uit mijn vaders eerste huwelijk.'

Bij de boekpresentatie in de Nieuwe Boekhandel in Amsterdam is ook Geertje's nicht Karin Blankestein aanwezig. Als kind ging zij vanuit Den Haag regelmatig bij kleine tante in Haarlem op bezoek. 'Ik vond dat machtig interessant. De vloer liep schuin, dan legde ik mijn kniekers op het hoogste punt. Tante haakte pannelappen, dat ging mijn moeder ook doen.'

Geertje komt achter een diep begraven familiegeheim, waar tante Anne de eerste aanzet voor gaf. Oma Adriana van Boxcel stierf in 1919 eenzaam in een krankzinnigenge-

sticht in Woensel. Dankzij inspanning van de GGZ-Eindhoven kreeg Geertje's oma samen met 1800 naamloos begraven 'medegekken' in 2008 postuum eerherstel door het plaatsen van een glazen gedenkmunt waarin alle namen zijn gegraveerd.

'In hemelsnaam' (ISBN-nummer 979462546301) werd uitgebracht via De Nieuwe Boekhandel in Amsterdam en is aldaar verkrijgbaar.

> Op 4 november 1965 is kleine tante Anne aanwezig als wethouder Spek de laatste stadslantaarn op stadsgas in de Proveniershof dooft.

> De bekende vooroorlogse revueartieste Heintje Davids, die als enige van haar familie de Tweede Wereldoorlog overleefde, hier samen met tante Anne (rechts). De foto is in augustus 1968 gemaakt door de Amsterdamse freelance fotograaf Henk Potter in sociëteit 'Het Drempeltje'.

Caritas vanuit hofje van Bakenes

Het in circa 1320 door gegoede katholieke burgers in het leven geroepen Heilige Kerstmisgilde - het enige niet-ambachtelijke gilde - doet heden ten dage nog steeds goede werken. En wel vanuit een tot kantoor omgetoverde kamer in het hofje van Bakenes.

De historie heeft zeker meegespeeld bij de keuze van een werkplek voor secretaris Eric Rutgers van Rozenburg. 'De stichter van het hofje van Bakenes, Dirc van Bakenes, en ook zijn nazaten waren lid van het gilde. Ik ben er twee dagdelen per week, en mag als het echt moet overnachten in de logeerkamer. Maar van die gelegenheid heb ik nog nooit gebruik gemaakt', vertelt hij lachend.

Het Heilig Kerstmisgilde is een liefdadige instelling die tijdens de Kerstdagen dertien

> Jhr. E. Rutgers van Rozenburg, secretaris van het Heilig Kerstmisgilde te Haarlem.

(de twaalf apostelen + Jezus) minder deelden uitnodigde voor een feestmaal. De stoelhouders deden dan de bediening. Rutgers: 'Tot halverwege de 20ste eeuw is die traditie gehandhaafd. Men ging toen met de diligence naar de uitspanning bij Kraantje Lek.'

Het woord 'stoelhouder' verwijst naar de bidstoel die elk gildelid had in de kapel van de oude Bavo. Na de Reformatie kwamen de leden bijeen in de schuilkerk op de Bakenessergracht. Vanaf 1930 heeft het gilde weer een eigen familie- of kerstkapel in de kathedrale basiliek Sint Bavo.

De Broederschap bestaat uit 54 stoelhouders, 27 vrouwen en 27 mannen. Waarom 27? Dat is 3 x 3 x 3, ofwel de derde macht van de heilige drie-eenheid. 'Momenteel proberen we het evenwicht te herstellen', vertelt Rutgers, 'Want er zijn meer mannen dan vrouwen. Een stoel krijg je door vererving. Als je geen nazaat kunt vinden om je op te volgen, dan kun je je stoel ook schenken.'

Uitleg bij het wapen van het Heilig Kerstmisgilde

De vijfpuntige ster is de ster van Bethlehem, die in een donkere nacht boven de stal staat. Het Latijnse kruis is de verzinnebeelding van Christus, het rode veld duidt op de gloed van liefde. De tekst eronder is gekozen uit de plaat uit 1606. Bijzonder detail. Het dak (keper) is van zilver, ofwel met sneeuw bedekt. Het onderschrift is de eerste zin van het gedichtje met de doelstellingen van het Gilde op de koperplaat van stoelhouder Jacob Mathan uit 1606. De tekst luidt: 'Die salighe gheboorte chrisi ter eren.'

Hard bewijs

Tijdens de restauratie van het houtwerk - deuren en raamkozijnen binnen en buiten - in het hofje van Bakenes werden een aantal frappante ontdekkingen gedaan.

Bij het kaalhalen trof schilder Marco Sprengers van C. den Hollander BV Onderhoudscombinatie onder de lagen verf van een deurpost een oud huisnummer en een oud kadasternummer aan. Dat wijst erop dat in vroeger tijden elk huisje als wooneenheid werd beschouwd.

Gedurende de restauratie van de kruiskozijnen werd duidelijk dat men vroeger nogal creatief was met het opvullen van verrotte delen. 'De vulling van verrotte delen met stenen is gedaan om vulmiddel te besparen en moet als ondeskundige besparing worden beschouwd', meent aannemer Pim van Zalingen.

Maar zes stoelhouders wonen in Haarlem, de rest van het Gilde woont verspreid door het land. Omdat in de veertiende eeuw de Lage Landen een geheel vormden, zijn onze zuiderburen ook nog in het Gilde vertegenwoordigd. 'Tweemaal per jaar komen we bijeen. De dag begint met een mis in de kapel, daarna is er een gezamenlijke maaltijd.'

Behalve samenkomen om Christus te eren en saamhorigheid te tonen, doet het Gilde ook goede werken, het liefst in de regio en aan christelijke instellingen. Instellingen die donaties hebben ontvangen zijn o.a. hospices, Stem in de Stad, de Voedselbank en de Parochiële Caritas Instellingen.

Info: info@heiligkerstmisgilde.eu

2de Prijsvraag Pijnacker Hordijk

Door de eeuwen heen zijn de hofjes nauwelijks veranderd. Toch is herkenning niet altijd even gemakkelijk. Dit is de tweede in de serie

prijsvragen over de hofjesfoto's van Willem Pijnacker Hordijk. De vraag is eenvoudig: welk hofje is volgens u hier in beeld? Stuur uw reactie naar info@haarlemse-hofjeskrant.nl

De winnaar, degene met meest originele en/of goede oplossing, krijgt een mooie print van de foto.

De winnaar van de eerste prijsvraag is Martin Scheringa. Zijn reactie: 'Wat een mooie oude foto van het Brouwershofje. Zelfs de was ligt nog op de bleek. Gelukkig zijn het nu geen "muizenhokkies" meer en is het 's middags goed toeven in de tuin. Als de zon tenminste schijnt. Wordt de was ook sneller droog.'

Het Rollatorwezen aan-huis-rollatorservice Reparatie binnen 24 uur

Informatie: 06 15 25 48 52

www.hetrollatorwezen.nl
www.rollator-service.nl

Op vossenjacht in Noblet

Auteur Kim Bergshoeff is een geboren en getogen Mug die een bijzondere band met hofjes heeft. De redactie ging met de schrijfster van 'De canon van Haarlem' op hofjespad.

'Ik zat op de Damiateschool vlak naast het hofje van Noblet, en weet nog dat we een keer met school vossenjacht deden. Verschillende juffen en meesters waren 'verstop't in het hofje. Ik herinner me dat ik een bewoonster aansprak met de vraag of ze niet veel te jong was om in een hofje te wonen. Die waren er toch voor oude mensen! Gelukkig vond ze het een leuke vraag en gaf ze me uitgebreid antwoord. Blijkbaar had ik toen al interesse in geschiedenis', vertelt Kim.

Dat Kim in haar jeugd tegenover het statige hofje van Staats woonde, prikkelde haar fantasie. 'Op zomeravonden verzonnen mijn nichtje en ik enge verhalen over het hofje, dat we konden zien vanuit mijn slaapkamer: het was een soort kasteel waar spoken woonden en vanuit dat kasteel bestuurden ze de stad. Hoe het verder afliep weet ik niet meer, we zijn vast in slaap gevallen.'

Als zij nu vrienden uit een andere stad

wegwijs maakt in Haarlem, dan staat een bezoek aan minstens één hofje op het programma. Meestal is dat het hofje van Bakenes omdat dat op zo'n mooi plekje ligt en ook niet opvalt als je niet weet waar je moet zoeken. 'Natuurlijk laat ik ze dan ook het raadsel oplossen. Aan het hofje van Bakenes én het raadsel heb ik dan ook een hoofdstuk gewijd in 'De canon van Haarlem', maar ook het Wijnbergshofje, het Johan Enschedé hofje en het Teylershofje worden genoemd.'

Kim Bergshoeffs nieuwste boek *Kunst-geschiedenis voor in bed, op het toilet of in bad* is net uit.

In het jubileumnummer (nummer 25) verschijnt een door Kim Bergshoeff geschreven historisch hofjesverhaal.

Zicht op de gevelsteen

Kort geleden van kleuren voorzien is de verbeelding in drie stenen van het bijbelverhaal van Jonas: de profeet die weigert te prediken en per schip vlucht. De hevige storm die uitbreekt is Gods toorn. Om Hem tot bedaren te brengen, wordt Jonas geofferd. Drie dagen zit hij in de buik van een walvis voordat die hem op het land werpt. Jonas gaat alsnog prediken in Nineveh, een stad vol ongelovigen. Aanwijzing: het huis waar Jonas al sinds 1657 uithangt, is dichtbij water.

Mail uw oplossing o.v.v. 'prijsvraag HHK 23' naar info@haarlemse-hofjeskrant.nl

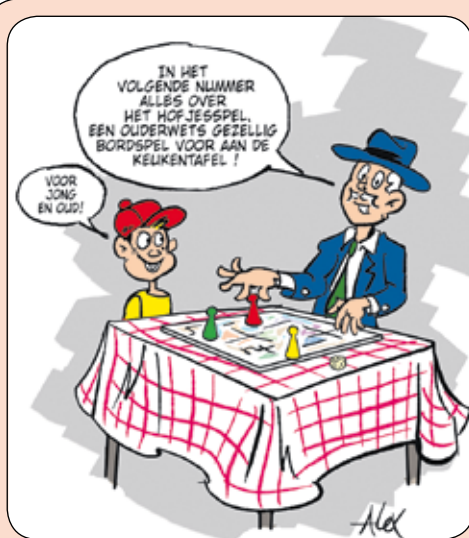
Oplossing HHK 22: 'Simson en de leeuw' zitten in een nis tegenover restaurant Brick in de Breestraat. Winnaar van een VVV-bon van € 15 is de heer Ben de Vries.

Zorg bij u thuis

Woont u thuis en heeft u tijdelijk of langdurig zorg nodig? Bijvoorbeeld na een ziekenhuisopname of bij de verzorging van een wond? De verpleegkundigen en verzorgenden van het Buurteam bij u in de buurt bieden zorg op een manier zoals u dat graag thuis wilt.

Meer weten of direct zorg regelen?
023 - 8 918 918 • www.zorgbalans.nl
Wij zijn dag en nacht bereikbaar.

Hofjesspel

Er is een heus hofjesspel in de maak. De bedenker ervan is Arwin Kossen, de ontwerper/illustrator Alex van Koten.

Tema is het contrast tussen de rust van de hofjes en de hectiek van het verkeer. In het spel loop je door de stad langs diverse hofjes. Er zijn vier verschillende routes die elk op de Grote Markt beginnen en eindigen. De verwachting is dat het spel eind 2014 zal worden gelanceerd.

Maskers in beeldentuin

Al negen jaar is het tijdens de Vijfhoek Kunstroute feest in de tot beeldentuin omgetoverde Proveniershof. In een tent hing een twintigtal maskers waaronder de door Ron Felix gemaakte ijzeren zon, de twee glazen maskers van Freek van Dijk, de lampenkap van Jeanine de Groot, het draadmasker van Dorien Lans en ook de met eindeloos geduld gehaakte maskers van katoen van Joke Ruis.

NEW STYLE meubelen

VOOR SFEERVOL WONEN!

Hoge
Kwaliteit
& Perfecte
Service

New Style Meubelen
Cruquius Woonboulevard
Spaarneweg 16 C-D
2142 EN Cruquius

www.newstylemeubelen.nl

Haarlemse Hofjeskrant

GRATIS
meenemen!

Gratis in Haarlem af te halen: alle vestigingen van DEKAMARKT en DEKATUIN op de Vlaamseweg, VOMAR (Schalkwijk, Haarlem-Zuid en Paul Krugerstraat) en de AH-vestigingen op het Marsmanplein, Soendaplein, Raaks en Schalkwijk. PLUS Supermarkt en de Coop Compact in Haarlem-Noord. Verder VVV-stadhuis, het Noord-Hollands archief, Van der Pigge, Muys Kantoor & Kado, en de bibliotheken in Centrum, Schalkwijk, Oost en Noord. Verder bij zorgcentra, o.a. Reinaldahuis, Schalkweide en Schoterhof.

In Heemstede bij VOMAR, AH, SPAR, PRIMERA De Pijp en boekhandel Blokker. In Bloemendaal bij Papyrus, de bibliotheek en boekhandel Bloemendaal.

Reacties: info@haarlemse-hofjeskrant.nl
Website: www.haarlemse-hofjeskrant.nl

De Haarlemse Hofjeskrant kwam mede tot stand dankzij financiële steun van het bestuur van de hofjes Codde & Van Beresteyn en In den Groenen Tuyn en diverse fondsen.

Oplage: 10.000
Redactie: Willem Brand
Vormgeving: Kees Reniers

HHK 24 verschijnt in januari 2015.

Muys

Blue Square tassen
reistas, en cross-over.

Leverbaar in diverse kleuren.

Blue Square reistas
Leverbaar in diverse kleuren.

Documententas van Giorgio Fedon

Open: ma. t/m vr. van 9.00-18.00 uur
zaterdag van 10.00 - 17.00 uur
Gedempte Oude Gracht 108
Haarlem, Tel: 023 5315513
www.muyskantoor.nl

C. den Hollander b.v. Onderhoudscombinatie Haarlem (023) 5356812

SCHALKWIJKERSTRAAT 29 - 2033 JC - FAX: (023) 5352800

Nieuwenhuizen bv BOUWBEDRIJF

- Verzorging aanvraag
- Nieuwbouw
- Verbouw
- Aanbouw
- Renovatiebouw
- Dakkapellen
- Badkamers
- Openhaarden

Lijnbaan 34 -36 - Heemskerk - Tel.0251-235 996
www.bouwbedrijfnieuwenhuizen.nl